

a) Τα ερωτήματα

Γιατί η ανταγωνιστικότητα;

Στο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον που απελευθερώνεται με ταχείς ρυθμούς, όλες οι εθνικές οικονομίες αντιμετωπίζουν μέσα στη δική τους, την εγχώρια αγορά, όλο και πιο έντονα προβλήματα καθώς τα δικά τους προϊόντα έχουν να ανταγωνισθούν νέα εισαγόμενα που πολλαπλασιάζονται. Η διαδικασία αυτή έχει συχνά ως αποτέλεσμα απώλειες, με αποτέλεσμα να εξασθενεί σταδιακά η δυνατότητα κάθε εγχώριας αγοράς να στηρίξει την ανάπτυξη.

Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον που επηρεάζει, με διαφορετικά φυσικά ένταση, όλες τις οικονομίες του κόσμου, η διεξοδος για κάθε χώρα είναι αφενός να ανταποθεί αποτελεσματικά στην εισαγωγική διείσδυση, κυρίως όμως να αυξήσει τις δικές της εξαγωγικές επιδόσεις, να επεκταθεί δηλαδή σε αγορές του εξωτερικού για να υπεραντισταθίσει τις απώλειες. Μια τέτοια προσπάθεια θα είναι επιτυχής μόνο αν μια εθνική οικονομία παράγει ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες, αν είναι δηλαδή ανταγωνιστική.

Η ελληνική οικονομία, με κατά κεφαλή εισόδημα στο 70% περίπου του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να αναπτύσσεται με ρυθμούς σημαντικά ταχύτερους απ' ό,τι οι υπόλοιπες χώρες για να προσεγγίσει τα ευρωπαϊκά μέσα επίπεδα. Και επειδή η εγχώρια αγορά θα δυσκολευτεί να στηρίξει τέτοια ανάπτυξη, οι αγορές του κόσμου πρέπει να γίνουν ο στόχος μας. Η ικανότητά μας να διεκδικούμε στις αγορές αυτές, δηλαδή η ανταγωνιστικότητά, είναι σήμερα το κύριο προσιταποζόμενο για την ανάπτυξη και τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας.

Δεν υπάρχει άλλη οδός: Η ελληνική ανάπτυξη θα στηριχθεί στην ανταγωνιστικότητά, ή δεν θα υπάρξει.

Που είμαστε σήμερα;

Η κατάσταση της ελληνικής οικονομίας σήμερα δεν της επιτρέπει να ανταποκριθεί με επάρκεια στην κορυφαία πρόκληση της ανταγωνιστικότητας. Σε όλες τις διεθνείς μετρήσεις η ανταγωνιστική μας θέση εμφανίζεται όχι μόνο χαμηλή, αλλά και επιδεινούμενη, καθώς οι εξαγωγικές μας επιδόσεις δεν βελτιώνονται, ενώ αυξάνει η εισαγωγική διείσδυση. Αποτέλεσμα, η συνεχής διάγκωση του εμπορικού ελλείμματος. Η εκτίμηση αυτή, που δεν αμφισβητείται, αναδεικνύει με αδρό τρόπο την κύρια επιδίωξη τη στιγμή αυτή:

Αν θέλουμε να αναπτυχθούμε, αν θέλουμε να βελτιώσουμε το επίπεδο ζωής μας, πρέπει να βελτιώσουμε δραστηκά την ανταγωνιστική μας θέση. Αυτή είναι η ύψιστη εθνική προτεραιότητα της εποχής μας.

Ποιος ευθύνεται για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας;

Η ευθύνη για τη συνική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων μας ανήκει κατά κύριο λόγο στις επιχειρήσεις που τα παράγουν. Και θα πετύχουν αυτές που θα παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις, θα προσαρμόζουν την προσφορά τους στη διαρκώς μεταβαλλόμενη ζήτηση, θα καινοτομούν και όχι μόνο θα κατατούν το προβάδισμα σε νέες αγορές, αλλά και θα το διατηρούν στο χρόνο.

Οι επιχειρήσεις όμως δεν λειτουργούν στο κενό. Δραστηριοποιούνται μέσα σε μια συγκεκριμένη οικονομία και κοινωνία, μέσα σ' ένα περιβάλλον το οποίο καθορίζει σε μεγάλο βαθμό και την ικανότητά τους να ανταποκριθούν με επάρκεια στον ανταγωνισμό, πραγματοποιώντας τις αλλαγές που απαιτούνται. Όμως στην Ελλάδα σήμερα οι συνθήκες που επικρατούν όχι μόνο δεν ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις, αλλά αντίθετα θέτουν σοβαρούς φραγμούς στην προσπάθεια που καταβάλλουν για να εκσυγχρονισθούν. **Οι συνθήκες αυτές πρέπει να αλλάξουν. Κι αυτό είναι ευθύνη όλων: των κοινωνικών στρώων, της πολιτικής ηγεσίας, των ατόμων.**

Σε ποιους τομείς απαιτούνται άμεσες δράσεις;

Το επιχειρηματικό περιβάλλον διαμορφώνεται υπό την επιρροή ενός μεγάλου πλθούς παραγόντων, οι οποίοι συνδέονται με την ανταγωνιστικότητά. Γι' αυτό και δεν υπάρχει μια μοναδική λύση στο πρόβλημα, μια συνταγή που εφαρμόζομενη μπορεί να δώσει την ανάπτυξη. Χρειάζονται πολλαπλές, τεραρχωμένες παρεμβάσεις για την αλλαγή όλων των παραγόντων που επδρούν στην ανταγωνιστικότητα και μια συνολική πολιτική, που θα συνεκτιμή όλα τα δεδομένα και θα εξετάζει τις αποφάσεις της σε όλους τους τομείς με βάση τις πιθανές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα.

Οι περιοχές, όπου είναι αναγκαίες οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι:

1. Το μακροοικονομικό περιβάλλον, οι γενικότερες δηλαδή συνθήκες λειτουργίας της οικονομίας. Μόνο ένα υγιές πλαίσιο σταθερότητας και ανάπτυξης θα επιτρέψει στο μέτρο της οικονομίας να τρέξει πιο γρήγορα.
2. Η διοφάληση της λειτουργίας υγιούς ανταγωνισμού στην εγχώρια αγορά, που θα δώσει ίσες ευκαιρίες σε όλους και θα επιτρέψει την ανάδειξη των πιο παραγωγικών και πιο ανταγωνιστικών.
3. Η τήνωση της επιχειρηματικότητας, η ενθάρρυνση της πρωτοβουλίας ατόμων και επιχειρήσεων που αποτελεί προϋπόθεση για μια πιο ανταγωνιστική οικονομία.
4. Η απασχόληση με τη δημιουργία καλύτερων, περισσότερων, παραγωγικών και βιώσιμων θέσεων εργασίας.
5. Η λειτουργία του Κράτους που πρέπει να γίνει φιλική προς τον πολίτη και την επιχείρηση, να ευνοεί την πρωτοβουλία και να μη θέτει εμπόδια.
6. Ο σεβασμός στο περιβάλλον, που θα είναι αποτελεσματικός αν συμβαδίσει με την ανάπτυξη.
7. Η προετοιμασία για το μέλλον με την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διάχυση της οικονομίας της γνώσης.

Η στρατηγική της Λισαβόνας

Οι στόχοι που αναφέρονται παραπάνω δεν επιλέγονται τυχαία. Είναι οι στόχοι που έχουν αποφασισθεί για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελούν τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές της λεγόμενης «Στρατηγικής της Λισαβόνας». Γι' αυτό και ενσωματώθηκαν στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, το οποίο καθορίζει τη μακροχρόνια στρατηγική της ελληνικής οικονομικής πολιτικής. Και αν για την υπόλοιπη Ευρώπη η επίτευξη προόδου σε όλους αυτούς τους τομείς είναι προϋπόθεση της ανάπτυξης, για την Ελλάδα που καθυστερεί, είναι επιτακτική ανάγκη.

Γιατί καθυστερούμε στις αναγκαίες αλλαγές;

Ενώ όλοι αναγγίζουν την κρισιμότητα της κατάστασης, υποστηρίζουν την πραγματοποίηση αλλαγών και συναινούν στους στόχους, ο βηματισμός των μεταρρυθμίσεων είναι βραδύς. Η κοινωνία και η οικονομία δεν αλλάζουν με τους ρυθμούς που επιτάσσουν οι συνθήκες, ενώ πρακτικές του παρελθόντος, που αποτελούν μια πρόοομο, επιβιώνουν. Το αξίωμα αυτό σίμα πρέπει να αντιμετωπισθεί αποφασιστικά.

Και μπορεί να γίνει αν καταδειχθούν με πειστικότητα τα οφέλη που θα προκύψουν για όλους, αν προχωρήσουμε με τολμηρά βήματα.